

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»
КАФЕДРА філософії**

(повна назва кафедри)

« 1 » _____ 2019 року

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність	263 «Цивільна безпека» (шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма	«Охорона праці» (назва освітньої програми)
освітній ступінь	бакалавр (назва освітнього ступеня)
форма навчання	денна (денна, заочна, вечірня)
розробник	Марченко Валентина Олексіївна (прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У нинішніх умовах психологія стала невід'ємною складовою професійної підготовки фахівців усіх спеціальностей вищої кваліфікації. Психологічні знання, навички і вміння є важливим засобом досягнення професійних успіхів, особливо у галузях, які торкаються проблеми взаємин «людина – людина», а також забезпечення гармонійного розвитку своєї особистості й психічного здоров'я.

Хороший педагог, управлінець, менеджер, політик, бізнесмен має опиратися на психологічні знання, навички і вміння спілкуватися, вести ділові переговори, впливати на людей і людські спільноти, розуміти їхні наміри, бажання і цілі, «читати» за експресією обличчя емоції та почуття, які їх охоплюють, грамотно керувати людьми в колективах. У цьому сенсі психологія має унікальне практичне значення для будь-якої людини та діяльності.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			VI	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч.:	30	1	30	
лекцій	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	-		-	
Самостійна робота, у т.ч.	60	2	60	
підготовка до аудиторних занять	10		10	
підготовка до контрольного заходу	20		20	
опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях	15		15	
написання та захист реферату	15		15	
підготовка до екзамену	-		-	
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Психологія» обумовлена необхідністю ознайомити студентів з основними поняттями та категоріями психолого-педагогічної науки; пояснити вплив психології та педагогіки на основи виховної роботи; розкрити психологічну характеристику особистості, її спрямованості, темпераменту, характеру, здібностей; навчити пояснювати особисті психічні процеси та етапи; забезпечити ефективність творчого розвитку та самовдосконалення особистості.

Завдання дисципліни «Психологія» є:

- Ознайомлення та засвоєння студентами основних понять і термінів психології та педагогіки на рівні їх відтворення, тлумачення та застосування;
- Вивчення та аналіз соціально-історичних характеристик системи освіти, змісту, засобів, форм, методів навчання та виховання;
- Формування вмій та навичок використання психодіагностичних методик відповідно до їх призначення, психологічних знань про людину для аналізу конкретних життєвих ситуацій.

Пререквізити дисципліни: «Історія і культура України», «Етика та естетика».

Постреквізити дисципліни: «Філософія», «Соціологія», «Психологія управління та конфліктологія», «Педагогіка вищої школи».

Компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу, оцінки та синтезу нових рішень.

ЗК 09. Здатність працювати як в команді, так і автономно.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

ПРН 06. Класифікувати та визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні небезпеки.

вміти:

ПРН 03. Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси.

ПРН 04. Готувати професійні тексти та документи, дискутувати та вести міжособистісний соціальний діалог

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, діалог) і наочні (ілюстрація, демонстрація), метод проблемного викладу.

Форми навчання: групові, колективні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Основи психології					
1. Психологія як наука про психіку людини Поняття про психіку людини	5	2			3
2. Свідомість та неусвідомлювані явища	5	2			3

3. Психічні пізнавальні процеси: відчуття сприйняття.	3	2		5
4. Увага, пам'ять	5	2		3
5. Мислення. Уява	2	2		2
6. Проблема особистості в психології Спрямованість. «Я-образ».	6	2		4
7. Індивідуально-психологічні властивості особистості. Темперамент.	4	2		5
8. Характер	4	2		2
9. Психотип особистості (К.Г. Юнг)	4	2		2
10. Емоційно-вольова сфера особистості. Почуття.	3	2		5
11. Вікова психологія	4	2		2
12. Психологія взаємодії: міжособистісні стосунки	4	2		2
13. Міжособистісне спілкування як спосіб взаємодії один з одним	4	2		2
14-15. Соціально-психологічний клімат. Конфлікт та конфліктна поведінка	7	4		5
Написання та захист реферату	15			15
Разом за змістовим модулем 1	90	30		60
Усього годин	90	30		60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	<u>Психологія як наука про психіку людини.</u> Еволюція предмета психології; психіка - об'єкт дослідження психології. Методи психології. Галузі психології. Історія розвитку психології. Організм та психіка. Форми виявлення та структура психіки людини; основні функції психіки. Мозок та психіка	2
2	<u>Свідомість та неусвідомлювані явища.</u> Свідомість, її зміст, сутність та функції. Структура свідомості. Свідомість та самосвідомість. Неусвідомлюване в психічному житті людини (автоматизми та навички; явища неусвідомлюваної установки; неусвідомлюваний супровід свідомих дій тощо)	2
3	<u>Психічні пізнавальні процеси: відчуття, сприйняття.</u> Відчуття та сприймання. Закономірності сприймання. Залежність сприймання від характеру діяльності. Види сприймань. Індивідуальні властивості сприймань.	2
4	<u>Увага, пам'ять.</u> Увага та її значення у житті людини. Уважність. Види і властивості уваги. Увага і особистість. Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Запам'ятовування, зберігання і відтворення. Індивідуальні особливості пам'яті.	2
5	<u>Мислення, уява.</u> Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності. Види і форми мислення. Мислительні операції. Поняття про уяву, її визначення для творчої діяльності людини. Види уявлень. Засоби створення образів уяви. Мрія, як особливий вид уяви.	2
6	<u>Проблема особистості в психології. Спрямованість. «Я-образ».</u> Особистість як предмет дослідження соціально-гуманітарних наук. Теорії особистості. Основні фактори формування та розвитку особистості. Закономірності та	2

	рушійні сили розвитку особистості. Поняття «індивід», «індивідуальність», «людина», «особистість», «Я-концепція». Самооцінка	
7	<u>Індивідуально-психологічні властивості особистості. Темперамент.</u> Типи вищої нервової діяльності. Темперамент та його основні властивості. Психологічні портрети темпераментів за теорією Павлова І. (холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік).	2
8	<u>Характер.</u> Поняття характеру. Фактори формування характеру. Акцентуації характеру. Характер та темперамент. Здібності та їх значення для діяльності людини	2
9	<u>Психотип особистості (К.Г. Юнг)</u>	2
10	<u>Емоційно-вольова сфера особистості. Почуття.</u> Емоції, почуття та потреби людини. Роль почуттів в пізнавальній та практичній діяльності людини. Вищі почуття (моральні, інтелектуальні, естетичні тощо) як результат суспільного розвитку. Афект та фрустрація. Управління емоціями. Вольові якості особистості	2
11	<u>Вікова психологія.</u> Рушійні сили розвитку людини та формування особистості. Психологія вікових криз. Особливості розвитку в кожному віці	2
12	<u>Психологія взаємодії: міжособистісні стосунки.</u> Особистість та група. Види груп та їх функції. Взаємодія у групі. Теорії міжособистісної взаємодії. Міжособистісні стосунки. Соціально-психологічний вплив. Проблема лідерства та керівництва	2
13	<u>Міжособистісне спілкування як спосіб взаємодії один з одним.</u> Проблема спілкування та формування особистості. Функції та структура спілкування. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Спілкування як сприйняття людиною інших (перцепція). Спілкування як взаємодія (інтеракція). Трансактний аналіз спілкування (Е. Берн). Синтонічна модель спілкування (Н. Козлов)	2
14-15	<u>Соціально-психологічний клімат. Конфлікт та конфліктна поведінка.</u> Наукове визначення конфлікту. Теорії конфлікту (К. Хорні, А. Адлер, З. Фрейд, Е. Еріксон). Види конфліктів: особистісні, мотиваційні, рольові, конфлікт інтересів, міжособистісні конфлікти, 4їх групові конфлікти. Риси характеру, що провокують конфлікти. Стратегії реагування в конфліктній ситуації. Відносини батьків та дітей. Причини конфліктів	4

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом практичні заняття не передбачені.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Тривалість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	10
2	Підготовка до контрольного заходу	20
Опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях		
3	2. <u>Свідомість та несвідомлювані явища.</u> Психіка-поведінка-діяльність.	3

	Стани свідомості: природні, змінені, патологічні. Свідомість та наркотики <u>5. Мислення, увага</u> Зв'язок мислення та мови у повсякденному житті людини. Типи мислення людей та їх специфічні прояви. Мислення та мова. Види та функції мови. Інтелект та можливості його оцінки	6
	<u>10. Емоційно-вольова сфера особистості. Почуття.</u> Стрес та його особливості. Воля та вольові дії людини	2
	<u>13. Міжособистісне спілкування як спосіб взаємодії один з одним.</u> Функції та структура спілкування. Спілкування як сприйняття людиною інших (перцепція). Спілкування як взаємодія (інтеракція). Синтонічна модель спілкування (Н. Козлов)	4
4	Написання та захист реферата	15

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю, які застосовуються при перевірці знань: письмовий, тестовий, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Основи психології

1	Систематичне відвідування лекцій (по 1 балу)	15
2	Конспект, який містить лекції викладача та самостійно опрацьовані питання при підготовці до аудиторних занять та контрольних заходів	10
2	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30
3	Підготовка, виконання та захист реферату	15
4	Виконання контрольної роботи поточного контролю	30
		100

Бали за відвідування лекцій:

15-відвідування лекцій без пропусків.

Бали за конспект:

10 – конспект без зауважень, охайний та містить весь лекційний матеріал, питання самостійної роботи;

9-7- декілька питань у конспекті розкриті частково.

6-4- конспект не повний, в ньому відсутні декілька питань для самостійної роботи;

3-1 - конспект неохайний, неповний, відсутня більша кількість завдань самостійної роботи.

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються студентами в усній формі. Відповіді оцінюються у 30 балів:

30 - студент добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, вміє впевнено розкрити питання психічних пізнавальних процесів, свідомості, спілкування, володіє категорійним апаратом, робить обґрунтовані висновки, ознайомлений із рекомендованою літературою;

29- 23 - студент добре опрацював весь матеріал, відлому показує знання матеріалу, проте робить незначні помилки чи неточності;

22-16 - студент не володіє інформацією в повному обсязі, частково володіє категорійним апаратом, невпевнено обґрунтовує свою позицію;

15-9 - студент знає не весь матеріал, знання поверхневі, відсутня чіткість викладення міркувань;

8-1 – студент не знає значної частини матеріалу, допускає суттєві помилки, на додаткові питання не відповідає по суті, робить велику кількість помилок у відповіді.

Контрольна робота складається із 10 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 3 бали. Сума балів за правильні відповіді складає результат роботи.

Підготовка, виконання та захист реферату оцінюється у 15 балів:

15 - реферат без зауважень. Виконані всі вимоги до написання роботи: обґрунтована актуальність проблеми, зроблений аналіз різних точок зору на проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.

14-10 – чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу. Студент показує самостійність у формулюванні висновків. Бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії, але містить певні помилки.

9-6 – реферат містить помилки у оформленні; тема роботи розкрита в неповній мірі.

5-1 – у оформленні реферату допущені грубі помилки; студент частково володіє темою, у бібліографічному списку 1-2 наукові джерела, він оформлений не за правилами.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Психологія» визначається як сума показників змістового модуля 1.

Порядок зарахування пропущених занять: усне відпрацювання пропущеної теми на консультації з наданням конспекту лекції.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Барбашова І. Загальні основи педагогіки: навчальний посібник для студентів ВНЗ. - Донецьк: Ландон-XXI, 2011. - 126 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія. Навчальний посібник - К.: «Центр учбової літератури», 2007. - 968 с.
3. Власова О. І., Марушевич А. А. Основи психології і педагогіки: підручник. - К.: Київський університет, 2009. - 255 с.
4. Гамезо М. В., Домащенко Й. А. Атлас по психологии (Учебное пособие). - М.: Педагогическое общество России, 2004. - 276 с.
5. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. Курс лекций. - М.: АСТ Астрель, 2008. - 352 с.
6. Гуцуляк Н. М., Матейчук Н. Г. Психологія: навчальний посібник.- Чернівці: Технодрук, 2014. - 300 с.
7. Канівець Т. М. Інженерна психологія: навчальний посібник. - Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. - 144 с.
8. Канівець Т. М., Галичанська А. В., Фесун Г. С. Психологія праці: навчальний посібник. - Чернівці, 2015. - 112 с.
9. Лурия А. Р. Лекции по общей психологии. - СПб.: Питер, 2006. - 320 с.
10. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. - К.: Товариство «Знання», КОО, 2003. - 456 с.
11. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія. - К.: Товариство «Знання», 2005. - 768 с.
12. Маклаков А. Г. Общая психология: учебник для вузов. - СПб.: «Питер», 2008. - 583с.
13. Макарова Л.І., Гах Й. М. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник. -К.: ЦНЛ, 2005. - 116 с.
14. Мартиненко С. М., Хоружа Л. Л. Загальна педагогіка: навчальний посібник. - К.: МАУП, 2002. - 176 с.

15. Основи психології: підручник / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. - К.: Либідь, 2002. - 632 с.
16. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник / За ред. А.В. Семенової. - К.: Товариство «Знання», 2007. - 341 с.
17. Психологія: Навчальний посібник / О. В. Винославська, О. А. Брусенко. - К.: ІН-КОС, 2005. - 352 с.
18. Психологія: Підручник / За ред. Ю.Л. Трофімова, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук. - К.:Либідь, 2003.- 560 с.
19. Семенова А.В., Гурін Р.С., Осипова Т.Ю. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник. - К.: Товариство «Знання», 2006. - 319 с.
20. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 296 с.
21. Фіцула М.М. Педагогіка: посібник. - К.: Академія, 2002. - 544 с.
22. Цехмістрова Г.С., Фоменко Н.А. Управління в освіті та педагогічна діагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Слово, 2005. - 280 с

Допоміжна

1. Аксенов Д.В., Борисова В.А. Гений общения. - М.: Академический проект; Трикста, 2004. - 112 с.
2. Асмолов А.Г. Психология личности. Учебник. - М.: Изд-во МГУ, 2001. - 367 с.
3. Барбашова І. Дидактика: навчальний посібник для студентів ВНЗ. - Донецьк: Ландон-XXI, 2011. - 228 с.
4. Барбашова І. Загальні основи педагогіки: навчальний посібник для студентів ВНЗ. - Донецьк: Ландон-XXI, 2011. - 126 с.
5. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Либідь, 2005. - 252 с.
6. Бордовская Н. Педагогика: Учебник для вузов / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. -СПб: Питер, 2000. - 304 с.
7. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: навчальний посібник. - К.:Центр навчальної літератури, 2005. - 398 с.
8. Выготский Л.С. Психология развития человека. - М.: ЭКСМО. - 2005. - 1136 с.
9. Загальна психологія. Навчальний посібник / Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 296 с.
10. Конфліктологія: Підручник/Л.М. Герасіна, М.І. Панов, Н.П. Осіпова. - Харків: Право. - 2002. - 256 с.
11. Копець Л.В. Психологія особистості: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. - 460 с.
12. Кречмер Эрнст. Строение тела и характер. - М.:Педагогика Пресс, 1996. - 328 с.
13. Леви В. Искусство быть другим. - М.: Знание, 1980. - 208 с.
14. Леонгард Карл. Акцентуированные личности [пер. с нем. В.М.Лещинская]. - Р/ДФеникс, 2000. - 544 с.
15. Леонтьев А.Н. Деятельность, сознание, личность. - М.: Смысл: ИЦ «Академия». - 2006. - 352 с.
16. Лурия А.Р. Маленькая книжка о большой памяти. - М.: Книга по требованию, 2013. - 88 с.
17. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 222 с.
18. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. - К.: ЦУЛ. - 2008. - 688 с.
19. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навчальний посібник. - К.: Вища школа, 2001. - 487с.
20. Основи психології та педагогіки: навчально-методичний посібник / Ю.І. Палєха, В.І. Герасимчук, О.М. Шиян О.М. - К.: Вид-во Європейського університету, 1999. -154 с.

21. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник. - К.: Кондор, 2012. - 576 с.
22. Пальм Г.А. Психологія общения: практикум. - Днепропетровск: ДГУ, 2000. - 178 с.
23. Психология индивидуальных различий (дифференциальная психология). Хрестоматия по психологии / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. - М.: ЧеРо, 2000. - 776 с.
24. Психология конфликта (Хрестоматия по психологии) / Н.В. Гришина. - СПб.: Питер, 2008. - 544 с.
25. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук / - К.: Либідь, 2001. - 560 с.
26. Русинка І.І. Психологія: Навчальний посібник. - К.: Знання. - 2007. - 367 с.
27. Трухін І.О. Соціальна психологія спілкування: Навчальний посібник. - К.: ЦНЛ. 2005. - 335 с.
28. Фрейд Зигмунд. Введение в психоанализ. Лекции. - СПб.: АСТ, 1999. - 544 с.
29. Фрейд Зигмунд. Психология бессознательного: Сб. произведений / Науч. ред. М.Г. Ярошевский. - М.: Просвещение, 1990. - 448 с.
30. Шостром Эверетт. Анти-Карнеги или Человек-манипулятор [пер. с англ. В. Данченко]. - М., 2004. - 54 с.
31. Юнг К.-Г. Психологические типы [пер. с нем. Софи Лорне] / Под ред. В.В. Зеленского. - СПб.: Ювента, М.: Прогресс-Универс, 1995 - 718 с.
32. Юнг К.Г. Собрание сочинений (Том Б.) Психология бессознательного [пер. с нем. И. Булкина]. - М.: Канон, 1994. - 320 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Електронна бібліотека [ModernLib.Ru](http://modernlib.ru). - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://modernlib.ru/genres/sci_psychology/
2. Психологія онлайн. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* <http://www.psychological.ru/default.aspx?p=21&0a1=542&0o1=0&0s1=0&0p1=3#оглавление>
3. Большая электронная библиотека. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* <http://www.big-library.info/?act=authors&tema=17&subtema=17>
4. Психологос. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* <http://www.psychologos.ru/articles/view/psihologos/>
5. Ваш психолог. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* <http://www.vash-psiholog.info/>
6. Психологія людини. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* <http://psibook.com/>
7. Психологія для усіх та для тебе. Психологічний портал. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* <http://psychologyforall.ru/>
8. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
9. Закон України «Про освіту». - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof>
10. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001>
11. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* <http://osvita.in.ua/index.php?option>

Розробник _____ (В. О. Марченко)

Гарант освітньої програми _____ (А. С. Беліков)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
філософії

Протокол від «24» вересня _____ 2019 року № 3